

ZAKAJ PLISKA?

Igor Maher

Pliska ali bela pastirica (latinsko *Motacilla alba*) je do 18 cm dolga ptica, ki doseže težo do 25 gramov in dočaka starost do 10 let. Barva perje je mešanica belih, sivih in črnih odtenkov. Grlo, teme in tilnik so izrazito črne barve, predvsem pri samcu, samica je nasploh svetlejša. Velike razlike so tudi v obarvanosti mladih in starih osebkov. Živi v večjem delu Evrope in v delu Azije. Brez težav jo že od daleč prepoznamo, predvsem zaradi vitke linije in dolgega repa, ki je črn z belo obrobo.

Pliska ali bela pastirica (foto: J. K.)

Večino časa je v gibanju, njen živahen značaj pa še poudari dolg rep, ki ga, predvsem ob pristanku, značilno zaziblje, rečemo tudi, da trese z repom. Pliskati naj bi pomenilo udarjati, v tem primeru udarjati z repom ob tla. Med slovenskimi izrazi za to ptico najdemo še tresorepko in vrtorepko, kar se vse nanaša na živahen rep. Tudi tuji jeziki že z imenom poudarjajo njeno živahnost: v angleščini je *white wagtail* (bela tresorepka), v italijanščini *ballerina bianca* (bela baletka, plesalka). V nekaterih jezikih pa je bolj poudarjena njena navezanost na vodo: v nemščini *Bachstelze* (potočna pastirica), v španščini *Lavandera blanca* (bela perica). Pogosta je namreč v bližini vode, vendar ni od nje odvisna, zato jo srečamo tudi

drugod, na travnikih, predvsem pa v bližini človekovih bivališč, ob poteh, po vrtovih, na njivah, ko poskakuje za traktorjem, ki orje zemljo.

Zanimivo jo je opazovati sredi črede ovac. Hitro ugotovimo, od kod ji ime bela pastirica. Tako živahno se smuka med ovcami, ki se pomikajo čez travnik, da res zgloda, kot da bi jih pasla. Ovce namreč med pašo splasijo marsikatero žuželko v travi, kar pliska, ki se ves čas smuka v bližini njihovih gobcev, veselo izkoristi in pobira splašeni »mrčes«.

Pliska se smuka med ovcami (foto: Igor Maher)

Tu pa pridemo do točke, ko lahko najdemo stik s preteklostjo, z nastankom imena Pliskovica. Po eni od razlag, meni vsekakor najbolj privlačni, naj bi ime vasi dale prav ptice pliske. Prvi prebivalci vasi naj bi bili pastirji, ki so s čredami drobnice poselili nekoliko dvignjen, do tedaj nenaseljen hrbet. Svet je bil ugoden, saj so bili v bližini, predvsem v dolini južno pod vasjo številni kali. Pastirji naj bi prišli iz sosednje, starejše vasi Volčji Grad. Zamislimo si te pastirje, ki so sedeli ob svojih čredah in opazovali številne črno-bele ptice. Te so jim s svojim živahnim poskakovanjem okoli njihovih ovac in koz sigurno vzbudile pozornost. Vprašanje je le, ali so ptice pliske direktno pripomogle k nastanku imena vasi, ali so bile posredi še ovce. Pliska je namreč tudi pogosto

lastno ime za ovce in koze, pa ne le pri nas. Ne dolgo nazaj je bila v Pliskovici neka delegacija iz Albanije, ki se je razveselila imena Pliska, saj pri njih tudi tako poimenujejo ovce. Pastirji so torej lahko najbolj živahne ovce poimenovali po živahnih pticah pliskah. Vas Pliskovica bi tako lahko bila vas živahnih ovčk ali vas živahnih ptic, oboje pa je medsebojno povezano.

Plisko pogosto srečamo ob kalih (foto: Igor Maher)

Seveda je, kot sem že omenil, to le ena od možnih razlag imena Pliskovica. Nekateri se bolj nagibajo k temu, da je ime povezano z vodo, pliskanjem oziroma današnjim pljuskanjem vode. Res je, da vas leži nad podzemnimi vodnimi tokovi, celo šumenje vode naj bi se nekdaj slišalo. Legende omenjajo tudi ribe v številnih mlakah, kalih okoli vasi, v katerih so ribe čofotale z značilnim zvokom »plisk«. Omenjajo tudi škrate, ki je kradel ovce; znebili pa so se ga, ko so mu dali jesti čudežne ribe pliskavice. Njim v zahvalo so nato poimenovali vas.

Morda je bilo to pljuskanje vode res bolj vredno omembe in nenavadno za sicer brezvodni Kras kot pa prisotnost ptice, ki jo srečamo praktično povsod. Je pa tudi res, da lahko vodo in ptico povežemo, saj so, kot sem že omenil, pliske rade v bližini vode. Če je bilo v okolici Pliskovice veliko kalov in tudi izvirov, potem je bilo tudi

veliko ptic. Voda, ptice, ovce, vse to je med sabo močno prepleteno, kot je prepleteno vse v življenju narave in nas samih. Kaj iz tega prepleta bomo izluščili, ko iščemo izvor imena Pliskovice, pa morda niti ni tako pomembno. Ptička in ovčka pa kljub temu lahko s svojima prijaznima podobama ostaneta nekakšna simbola vasi.

Ovčka Pliska je tako v oznaki Pliskine učne poti kot tudi v znaku razvojnega društva. Oboje je po zamisli Igorja Maherja oblikovala Lejla Zabel.

Besedilo je bilo objavljeno v 1. številki Glasa Pliske (letnik 1, številka 1, november 2004, stran 15-16)